

**«ҚазТрансГаз» АҚ**

**Жекелеген қаржылық есептілік**

*2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін  
тәуелсіз аудиторлардың есебімен бірге*

## МАЗМҰНЫ

---

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

### Қаржылық есептілік

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп.....	1
Жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп.....	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп .....	3-5
Капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп .....	6
Жекелеген қаржылық есептілікке ескертпелер.....	7-44

## Тәуелсіз аудиторлардың есебі

«ҚазТрансГаз» АҚ-ның Акционері мен Басшылығына

Біз «ҚазТрансГаз» АҚ-ның (бұдан әрі «Компания») қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2014 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы жекелеген есеп, жиынтық кіріс туралы жекелеген есеп, капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есеп және көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы жекелеген есеп, сондай-ақ есеп саясатының маңызды аспектілері туралы ақпарат пен басқа да түсіндірме ескертпелер жатады.

### **Жекелеген қаржылық есептілікке қатысты басшылықтың жауапкершілігі**

Компания басшылығы осы жекелеген қаржылық есептілікті Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес әзірлеуге және дұрыс беруге әрі басшылықтың пікірінше адал емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ жекелеген қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп айқындайтын ішкі бақылау процедуралары үшін жауап береді.

### **Аудиторлардың жауапкершілігі**

Біздің міндетіміз жүргізілген аудит негізінде осы жекелеген қаржылық есептілік туралы пікірімізді білдіру болып табылады. Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар біздің әдеп нормаларын сақтауымызды, аудитті қоса берілген жекелеген қаржылық есептілікте маңызды бұрмаланулардың жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болатындай етіп жоспарлауымызды және жүргізуімізді талап етеді.

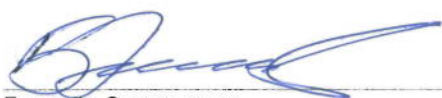
Аудитке жекелеген қаржылық есептілікте ұсынылған сомалар мен ақпаратқа қатысты аудиторлық дәлелдерді алуға бағытталған процедураларды орындау жатады. Шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан жекелеген қаржылық есептіліктің едәуір бұрмалану тәуекелін бағалауды қоса алғанда, процедураларды таңдау аудитор тұжырымдарына негізделеді. Бұл тәуекелді бағалау кезінде аудитор жекелеген қаржылық есептілікті дайындау мен дұрыс беруге қатысты ішкі бақылау аспектілерін ұйымның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірін білдіру үшін емес, нақты жағдайларда қажет аудит процедураларын анықтау үшін қарастырады. Сондай-ақ аудитке таңдалған есеп саясатының дұрыстығын және басшылық жасаған бухгалтерлік бағалаудың негізділігін бағалау және жалпы жеке қаржылық есептіліктің ұсынылуын бағалау жатады.

Біз алған аудиторлық дәлелдер пікірімізді білдіруге жеткілікті әрі тиісінше деп санаймыз.

**Пікір**

Біздің ойымызша жекелеген қаржылық есептілік барлық маңызды аспектілерде «ҚазТрансГаз» АҚ-ның 2014 жылдың 31 желтоқсанына қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін оның қаржы нәтижелері мен ақша қаражатының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес лайықты түрде көрсетеді.

*Ernst & Young LLP*



Бахтиер Эшонкулов  
Аудитор / аудит жөніндегі партнер

Аудитордың 2012 жылғы 27 тамыздағы  
№ МФ-0000099 біліктілік куәлігі

2015 жылғы 20 ақпан



Евгений Жемалетдинов  
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің  
Бас директоры

Қазақстан Республикасының аумағында  
аудиторлық қызметпен айналысуға арналған  
мемлекеттік лицензия: сериясы МФЮ - 2,  
№ 0000003, Қазақстан Республикасының Қаржы  
министрлігі 2005 жылғы 15 шілдеде берген

**ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП**

2014 жылдың 31 желтоқсанына

<i>Мың теңгемен</i>	<b>Ескер.</b>	<b>2014</b>	<b>2013</b>
<b>Активтер</b>			
<b>Ұзақ мерзімді активтер</b>			
Материалдық емес активтер		166.880	195.970
Негізгі құралдар	4	733.982	678.988
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	5	169.563.046	114.490.588
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	6	75.585.033	73.315.001
Мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша активтер	29	83.877	289.557
Өтеуге ҚҚС		9.022.015	5.125.090
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	8	1.388.562	1.639.650
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	7	1.694.444	1.670.056
Банктік салымдар	7	–	4.500.000
		<b>258.237.839</b>	<b>201.904.900</b>
<b>Ағымдағы активтер</b>			
Тауар-материалдық қорлар	9	14.594.786	5.680.757
Сауда дебиторлық берешек	10	67.722.447	21.365.167
Өтелуге жататын салықтар	11	4.876.819	1.141.770
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем		3.351.535	–
Байланысты тараптарға берілген пайызсыз қарыздар	12	26.056.977	392.660
Берілген аванстар	13	3.170.142	–
Өзге ағымдағы активтер	14	6.502.120	1.601.724
Банктік салымдар	7	10.375.847	109.518
Ақша қаражаты және оның баламалары	15	1.004.431	4.534.375
		<b>137.655.104</b>	<b>34.825.971</b>
<b>Активтер жиыны</b>		<b>395.892.943</b>	<b>236.730.871</b>
<b>Капитал және міндеттемелер</b>			
<b>Капитал</b>			
Жарғылық капитал	16	163.039.875	144.011.655
Қосымша төленген капитал	17	12.280.823	5.271.256
Бөлінбеген пайда		90.046.612	66.363.874
		<b>265.367.310</b>	<b>215.646.785</b>
<b>Ұзақ мерзімді міндеттемелер</b>			
Байланысты тараптардан алынған қарыздар	17	7.982.388	–
Берілген кепілдіктер бойынша міндеттемелер	19	1.359.198	407.709
		<b>9.341.586</b>	<b>407.709</b>
<b>Ағымдағы міндеттемелер</b>			
Пайыздық қарыздар	18	74.147.480	6.158.545
Резервтер	20	4.921.109	4.685.399
Сауда кредиторлық берешек	21	40.691.908	6.117.230
Берілген кепілдіктер бойынша міндеттемелер	19	331.243	497.143
Төленуге жататын салықтар		87.600	95.580
Төлемге корпоративтік табыс салығы		–	2.293.163
Алынған аванстар		151.368	19.376
Өзге ағымдағы міндеттемелер		853.339	809.941
		<b>121.184.047</b>	<b>20.676.377</b>
<b>Капитал мен міндеттемелер жиыны</b>		<b>395.892.943</b>	<b>236.730.871</b>

Экономика және қаржы жөніндегі Бас директордың орынбасары

Д.А. Кушеров

Бас бухгалтер

Б.Н. Мельдеханов

ХҚЕС және басқарушылық есептілік департаментінің директоры

Г.С. Тупенова

7-44 бет аралығындағы қоса беріліп отырған есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

**ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП**

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Мың теңгемен</i>	<b>Ескер.</b>	<b>2014</b>	<b>2013</b>
Сатудан болған кірістер	22	<b>136.724.665</b>	80.787.330
Сатудың өзіндік құны	23	<b>(84.274.693)</b>	(34.414.005)
<b>Жалпы пайда</b>		<b>52.449.972</b>	46.373.325
Жалпы және өкімшілік шығыстар	24	<b>(4.377.251)</b>	(4.458.910)
Өткізу шығыстары	25	<b>(27.462.286)</b>	(3.264.777)
Өзге де операциялық кірістер	26	<b>1.074.054</b>	156.794
Өзге де операциялық шығыстар	26	<b>(857.608)</b>	(1.132.644)
<b>Операциялық қызметтен болған пайда</b>		<b>20.826.881</b>	37.673.788
Оң бағамдық айырма, нетто	27	<b>2.157.652</b>	218.886
Қаржылық кірістер	28	<b>2.763.936</b>	506.701
Қаржылық шығындар	28	<b>(3.107.351)</b>	(940.902)
Дивидендтерден түскен кіріс	14	<b>7.955.068</b>	—
<b>Салық салуға дейінгі пайда</b>		<b>30.596.186</b>	37.458.473
Табыс салығы бойынша шығыстар	29	<b>(5.074.693)</b>	(8.649.966)
<b>Бір жылғы таза пайда</b>		<b>25.521.493</b>	28.808.507
<b>Табыс салығы шегерілген бір жылғы жиынтық кіріс</b>		<b>25.521.493</b>	28.808.507

Экономика және қаржы жөніндегі Бас директордың орынбасары


  
 Д.А. Куиеров

Бас бухгалтер


  
 Б.Н. Мельдекханов

ХҚЕС және басқарушылық есептілік департаментінің директоры


  
 Г.С. Тупенова

**АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП**

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескер.</i>	<i>2014</i>	<i>2013</i>
<b>Операциялық қызметтен болған ақша ағындары</b>			
Салық салуға дейінгі пайда		30.596.186	37.458.473
<b>Мыналарға түзетулер:</b>			
Дивидендтерден түскен кіріс	14	(7.955.068)	–
Тозу және амортизация	24	97.704	114.251
Қаржылық кірістер, нетто		343.415	(231.860)
Негізгі құралдарды өткізуден болған залал		13.560	490.775
Аяқталмаған құрылыстың құнсыздануынан болған шығын	26	627.720	641.872
Инвестициялардың құнсыздануынан болған шығын	24	204.462	330.398
Резервтердегі өзгеріс		(415.846)	(247.465)
Күмәнді борыштар бойынша резервтегі өзгеріс	24	253.729	–
Пайдаланылмаған демалыстар және қызметкерлерге төленген сыйлықақылар резервіндегі өзгеріс		(169.114)	–
Өтелуге жататын ҚҚС-ты есептен шығару	24	15.069	592.452
Теріс бағамдық айырма		391.999	96.349
<b>Айналым капиталындағы өзгерістерге дейінгі операциялық пайда</b>		24.003.816	39.245.245
Тауар-материалдық қорлардағы өзгеріс		(8.914.029)	(3.426.601)
Сауда дебиторлық берешектегі және басқа да ағымдағы активтердегі өзгеріс		(50.023.057)	(11.676.473)
Берілген аванстардағы өзгерістер		(3.170.142)	–
Өтеуге жататын салықтардағы өзгеріс, оған қоса өтеуге жататын ҚҚС		(7.647.019)	(4.314.675)
Сауда кредиторлық берешектегі өзгеріс		40.223.198	1.064.984
Өзге де ағымдағы міндеттемелердегі өзгеріс		(1.044.396)	(353.243)
Төленетін салықтардағы өзгеріс		(7.980)	46.127
Алынған аванстардағы өзгерістер		131.992	(62.051)
<b>Операциялық қызметтен түскен ақша қаражатын (пайдалану) / түсімі</b>		(6.447.617)	20.523.313
Төленген табыс салығы		(10.429.000)	(4.590.377)
Төленген пайыздар		(1.028.635)	(323.986)
Алынған пайыздар		480.128	94.985
<b>Операциялық қызметтен болған / (пайдаланылған) таза ақша ағындары</b>		(17.425.124)	15.703.935
<b>Инвестициялық қызметтен түсетін ақша ағындары</b>			
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(255.625)	(1.337.929)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсім		–	1.036.999
Байланысты тараптарға берілген пайызсыз қарыздар	12	(28.974.726)	(243.000)
Байланысты тараптар өтеген пайызсыз қарыздар	12	2.392.660	11.573.169
Алынған дивидендтер		1.492.644	–
Еншілес ұйымдарға инвестициялар		(36.715.912)	(12.268.229)
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты		(24.388)	(1.670.056)
Банк салымдарын орналастыру, нетто		(5.683.587)	(4.500.000)
Ұзақ мерзімді активтер үшін берілген аванстар		26.902	173.298
<b>Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары</b>		(67.742.032)	(7.235.748)

7-44 бет аралығындағы қоса беріліп отырған есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы жекелеген қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

**АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП (жалғасы)**

<i>Мың теңгемен</i>	<i>Ескер.</i>	<i>2014</i>	<i>2013</i>
<b>Қаржылық қызметтен түскен ақша ағымдары:</b>			
Банк қарыздары бойынша түсімдер		102.707.371	5.285.700
Байланысты тараптардан қарыздар бойынша түсімдер		14.881.897	–
Банк қарыздарын өтеу		(35.952.056)	(10.441.000)
Акционерге бөлу		–	(50.000)
<b>Қаржылық қызметтен алынған/(пайдаланылған) таза ақша ағымдары</b>		<b>81.637.212</b>	<b>(5.205.300)</b>
Ақша қаражаты мен оның баламаларындағы таза өзгеріс		(3.529.944)	3.262.887
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның эквиваленттері	15	4.534.375	1.271.488
<b>Жыл соңындағы ақша қаражаты мен олардың баламалары</b>	<b>15</b>	<b>1.004.431</b>	<b>4.534.375</b>

**АҚШАЛАЙ ЕМЕС ОПЕРАЦИЯЛАР – АҚПАРАТТЫ ҚОСЫМША АШЫП КӨРСЕТУ****Жарғылық капиталды ұлғайту**

2014 жылы Компания әрқайсысының номиналды құны 10.000 теңге болатын 1.902.822 дана көлемінде жай акцияларды шығарды. Акцияларды Компанияның жалғыз Акционері сатып алып, 17.189.465 мың теңге сомлада газ құбырларын беру нысанында мүліктік салыммен төленді. Берілген негізгі құралдар бойынша толығырақ ақпарат *16-ескертпеде* келтірілген.

**Еншілес ұйымның жарғылық капиталына қосымша жарна**

2014 жылы Компания «ҚазТрансГаз Аймақ» АҚ-ның (бұдан әрі «ҚТГ-Аймақ») жарғылық капиталына негізгі құралдар күйінде 17.189.465 мың теңге сомасында (2013 жылы: 583.157 мың теңге) қосымша жарнаны салды. Берілген негізгі құралдар бойынша барынша толығырақ ақпарат *5-ескертпеде* келтірілген.

2014 жылдың ішінде Компания «Интергаз Орталық Азия» АҚ (бұдан әрі «ИОА») мен ҚТГ-Аймақтың қарыздары бойынша өтеусіз негізде берілген қаржылық кепілдіктер ретінде 42.753 мың теңге және тиісінше 1.042.342 мың теңге сомасында инвестицияларды мойындады (*5-ескертпе*).

Сондай-ақ Компания «ҚазТрансГаз Өнімдері» ЖШС-тің жарғылық капиталын негізгі құралдар күйінде 34.110 мың теңге сомасында толықтырды. (*5-ескертпе*).

**Байланысты тараптың қарызға алынған газды қайтаруы**

Компанияның берілген қарыздар бойынша жыл басындағы балансы 168.254 мың текше метр болды, оның ақшалай баламасы 1.394.651 мың теңге. 2014 жылдың ішінде Компания ҚТГ-Аймаққа ақшалай баламасы 4.734.271 мың теңге болатын 321.875 мың текше метр көлемінде қосымша газ қарызын берді, ҚТГ-Аймақ солардың ішінен 41.103 мың текше метр көлемінде газды қайтарып берді. ҚТГ-Аймаққа ақшалай баламасы 5.524.361 мың теңге болатын 449.023 мың текше метр көлемінде берілген газ қарыздары бойынша қалған баланс, сондай-ақ 409.236 мың теңге сомасында ҚТГ-Аймақтан сауда дебиторлық берешектің бір бөлігі Компанияның ҚТГ-Аймақ алдында 5.933.597 мың теңге сомасындағы сауда кредиторлық берешекпен өзара есепке алумен өтелді. Бұл транзакция Компания мен ҚТГ-Аймақ арасында 2014 жылғы 29 тамызда қол қойылған келісімге сәйкес жүргізілді.

**Ұзақ мерзімді активтерді жеткізгені үшін кредиторлық берешек**

2014 жылы 285.077 мың теңге сомасына негізгі құралдардың түсуі кредиторлық берешекті ұлғайту есебінен қаржыландырылды (2013 жылы: нөл теңге).




**АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП (жалғасы)**

**АҚШАЛАЙ ЕМЕС ОПЕРАЦИЯЛАР – АҚПАРАТТЫ ҚОСЫМША АШЫП КӨРСЕТУ (жалғасы)**

**Ұзақ мерзімді активтер үшін берілген аванстар**

2014 жылы 224.186 мың теңге сомасына негізгі құралдардың түсуі 2013 жылы берілген аванстар арқылы қаржыландырылды (2013 жылы: нөл теңге).

Экономика және қаржы жөніндегі Бас директордың орынбасары



\_\_\_\_\_

Д.А. Кушеров

Бас бухгалтер



\_\_\_\_\_

Б.Н. Мельдеханов

ХҚЕС және басқарушылық есептілік департаментінің директоры



\_\_\_\_\_

Г.С. Тупенова

## КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЖЕКЕЛЕГЕН ЕСЕП

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

<i>Мың теңгемен</i>	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Бөлінбеген пайда	Жиыны
<b>2012 жылдың 31 желтоқсанына</b>	139.917.435	4.688.102	37.605.367	182.210.904
Бір жылғы таза пайда	–	–	28.808.507	28.808.507
<b>Бір жылға жиынтық кіріс жиыны</b>	–	–	28.808.507	28.808.507
Акциялар шығарылымы (16-ескертпе)	4.094.220	–	–	4.094.220
Акционердің тарапынан жарна (17-ескертпе)	–	583.154	–	583.154
Акционерге бөліп беру (16-ескертпе)	–	–	(50.000)	(50.000)
<b>2013 жылдың 31 желтоқсанына</b>	144.011.655	5.271.256	66.363.874	215.646.785
Бір жылғы таза пайда	–	–	25.521.493	25.521.493
<b>Бір жылға жиынтық кіріс жиыны</b>	–	–	25.521.493	25.521.493
Акциялар шығарылымы (16-ескертпе)	19.028.220	–	–	19.028.220
Акционердің тарапынан жарна (17-ескертпе)	–	7.009.567	–	7.009.567
Акционермен басқа да операциялар (16-ескертпе)	–	–	(1.838.755)	(1.838.755)
<b>2014 жылдың 31 желтоқсанына</b>	163.039.875	12.280.823	90.046.612	265.367.310

Экономика және қаржы жөніндегі Бас директордың орынбасары



Д.А. Кушеров

Бас бухгалтер

Б.Н. Мельдеханов

ХҚЕС және басқарушылық есептілік департаментінің директоры

Г.С. Тупенова

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР**

2014 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

**I. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ**

«ҚазТрансГаз» АҚ (бұдан әрі «Компания» немесе «ҚТГ») Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі «Үкімет») 2000 жылғы 5 ақпандағы № 173 Қаулысының негізінде бекітілген және 2000 жылғы 13 наурыздағы жабық акционерлік қоғам күйінде тіркелген акционерлік қоғам болып табылады. 2004 жылғы 9 маусымда Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес акционерлік қоғам болып қайта тіркелді. Компанияның бас кеңсесі Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қабанбай батыр даңғылы, 19 мекенжайы бойынша тіркелген. Компанияның бас кеңсесінің нақты орналасқан жері – Қазақстан Республикасы, Астана қ., Еңбекшілер көшесі, 11.

«ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі «ҚазМұнайГаз») «ҚТГ»-ның жалғыз акционері болып табылады. «ҚазМұнайГаз»-дың жалғыз акционері «Самұрық-Қазына» Ұлттық Әл-ауқат Қоры» АҚ (бұдан әрі «Самұрық-Қазына») арқылы Үкімет болып табылады және ҚазМұнайГаз бен Самұрық-Қазынаның барлық еншілес кәсіпорындары Компанияның байланысты тараптары ретінде қарастырылады (30-ескертпе).

ҚР Үкіметінің 2012 жылғы 5 шілдедегі № 914 Қаулысына сәйкес «ҚТГ» газ және газбен камсыздандыру саласында ұлттық оператор болып анықталды. Ұлттық оператор ретінде Компанияның негізгі міндеті Қазақстанның тауарлық газдағы ішкі мұқтаждықтарын қамтамасыз ету болып табылады. Компания қызметінің негізгі бағыттарына мыналар кіреді:

- Қазақстанда магистральды құбырлардың газ көлік жүйелерін жалпы дамыту үшін инвестициялық қызметті басқару;
- Қазақстанда газ кеніштерін әзірлеу үшін инвестициялық қызметті басқару;
- газ өнеркәсібінде жобаларды зерттеу және әзірлеу бойынша кеңес беру қызметтерін көрсету;
- шетелдік және жергілікті нарықтарда газды өткізу;
- газ өнеркәсібін дамытудың мемлекеттік бағдарламасын әзірлеу және ендіру бағдарламасына қатысу.

2014 және 2013 жылдардың 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның келесі ұйымдарда қатысу үлестері болды:

Атауы	Тіркелген жері	Негізгі қызметі	Қатысу үлесі	
			2014 жылғы 31 желтоқсан	2013 жылғы 31 желтоқсан
«Интергаз Орталық Азия» АҚ («ИОА»)	Қазақстан	Газды тасымалдау және Қазақстанда сақтау	100%	100%
«ҚазТрансГаз Аймақ» АҚ («ҚТГАймақ»)	Қазақстан	Газды жергілікті энергия тасымалдаушыларына өткізу	100%	100%
«ҚазТрансГаз Алматы» АҚ («ҚТГАлматы»)	Қазақстан	Газды сату және бөлу	100%	100%
«ҚазТрансГаз Тбилиси» АҚ (ҚТГТбилиси)*	Грузия	Газды сату және бөлу	100%	100%
«АманкелдіГаз» ЖШС («АГ»)	Қазақстан	Табиғи газды және газ конденсатын өндіру	100%	100%
«ҚазТрансГаз Өнімдері» (ҚТГ ЛНГ»)	Қазақстан	Газды тазарту	100%	100%
«Интергаз Файнэнс Б.В.» («ИФБВ»)	Нидерландтар	Қаржыландыру	100%	100%
«ҚазТрансГаз Бишкек» ЖШҚ («КТГ-Бишкек»)	Қырғызстан	Бұхара – Ташкент – Бишкек – Алматы магистральды газ құбырына қызмет көрсету	100%	50%
«Азиялық газ құбыры» ЖШС («АГҚ»)	Қазақстан	Қазақстан – Қытай газ құбырын салу және пайдалану	50%	50%
«ҚазТрансГаз АГ» («ҚТГ АГ»)	Швейцария	Электр қуатын және көмірсутекті шикізатты өндіру, бөлу өрі сату	50%	50%
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС («БШГ»)	Қазақстан	Бейнеу-Шымкент газ құбырын салу және пайдалану	50%	50%

\* Кутанси қалалық сотының 2009 жылғы 16 наурыздағы шешіміне сәйкес Компания өзінің еншілес ұйымы «ҚТГ-Тбилиси» АҚ бақылаудан айырылып қалды. 2014 жылы өткен келіссөздердің қорытындылары бойынша Компания еншілес ұйымға бақылауды қайтарып алуға ниетті.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)****1. КОРПОРАТИВТІК АҚПАРАТ (жалғасы)**

Қоса беріліп отырған жекелеген қаржылық есептілікті шығаруға Компанияның Экономика және қаржы жөніндегі Бас директордың орынбасары, Бас бухгалтері мен ХҚЕС және басқарушылық есептілік департаментінің директоры 2015 жылғы 20 ақпанда бекітті.

Осы жекелеген қаржылық есептілік Компанияның және оның еншілес ұйымдарының шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосымша болып табылады.

**2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӘЗІРЛЕУ НЕГІЗДЕРІ**

Компанияның осы жекелеген қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕС жөніндегі кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан – «ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Осы жекелеген қаржылық есептілік, есеп саясатында және осы жекелеген қаржылық есептіліктің ескертпелерінде көрсетілгендей әділ құны бойынша бағаланатын активтер мен міндеттемелерді қоспағанда, бастапқы құны бойынша бағалау қағидатына сәйкес дайындалды.

Осы жекелеген қаржылық есептіліктің барлық сомалары, егер өзгесі көрсетілмесе, мыңға дейін дөңгелектенген.

**Шетел валюталарын қайта есептеу**

Жекелеген қаржылық есептілік Компанияның функционалдық валютасы мен жекелеген қаржылық есептілікті білдіру валютасы болып табылатын теңгемен берілді.

Шетел валютасындағы операциялар бастапқыда операцияның жасалу күніне қолданылатын спот-бағам бойынша функционалдық валютада ескеріледі. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күнге қолданылатын валюталық бағам бойынша қайта есептеледі. Барлық бағамдық айырмалар кезеңдегі кірістер немесе шығыстар ретінде жиынтық кіріс туралы есепке қосылады. Қазақстан Қор Биржасында (бұдан әрі мәтін бойынша «ҚҚБ») белгіленген орташа алынған айырбастау бағамдары Қазақстан Республикасында ресми айырбастау бағамдары ретінде қолданылады.

ҚҚБ 2014 жылғы 31 желтоқсандағы валюталық айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 182,35 теңгеге тең. Осы бағам 2014 жылдың 31 желтоқсанына АҚШ долларында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу үшін пайдаланылды (2013 жылдың 31 желтоқсанына: 1 АҚШ доллары үшін 153,61 теңге). ҚҚБ-ның 2015 жылғы 20 желтоқсандағы айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 185,05 теңгеге тең болды.

**Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар**

Компанияның жекелеген қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есептілікте көрсетілетін кірістер, шығыстар сомасына, активтерге және міндеттемелерге, сондай-ақ есепті кезеңнің соңында шартты міндеттемелер мен активтер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін бағалау мәндерін және болжауларды пайымдау мен анықтау енгізуді талап етеді. Дегенмен осы жорамалдар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік мұндай жорамалдар мен бағалаулар қабылданатын активтің немесе міндеттеменің ағымдағы құнына қатысты келешекте едәуір түзетулер жасауды қажет етуі мүмкін нәтижелерге әкеліп соқтыруы мүмкін.

Келесі қаржы жылының ішінде активтер мен міндеттемелердің ағымдағы құнында елеулі түзетулерді тудыруы мүмкін едәуір тәуекелі бар есепті күнге келешекке және белгісіздік пайымдауларының басқа да негізгі дерек көздеріне қатысты негізгі жорамалдар бұдан әрі көрсетілген:

***Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер***

Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмалар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатының негізделетіндігі мүмкіндігі бар дәрежеде барлық есептен шығарылатын уақытша айырмалар бойынша, сондай-ақ салықтық жоспарлау стратегиясының сәтті қолданылуы танылады. 2014 жылдың 31 желтоқсанына мерзімі ұзартылған табыс салығы бойынша танылған активтер сомасы 114.648 мың теңге (2013 жылдың 31 желтоқсанына: 298.784 мың теңге) болды. Барынша толық ақпарат *29-ескертпеде* камтылған.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)****2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ӨЗІРЛЕУ НЕГІЗДЕРІ (жалғасы)****Маңызды есепті пайымдаулар, бағалау мәндері және жорамалдар (жалғасы)***Қаржылық құралдардың әділ құны*

Қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте танылған қаржы құралдарының және қаржы міндеттемелерінің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған акша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады. Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде алайда, бұл іс жүзінде жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда, бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланылады, әділ құнды белгілеу үшін пікірдің белгілі бір үлесі талап етіледі. Пікірлер өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және өзгермелілік сияқты осындай бастапқы деректерді есепке алынуын қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдарға өзгерістер қаржылық есептілікте көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін.

Компания күмәнді дебиторлық берешек пен өзге де ағымдағы активтер бойынша резервтерді құрады. Маңызды пайымдаулар күмәнді берешекті бағалау үшін пайдаланылады. Күмәнді берешекті бағалау кезінде сатып алушылардың бұрынғы қызметінің көрсеткіштері мен олардың күтілетін көрсеткіштері ескеріледі. Экономикадағы, саладағы немесе клиенттің айрықша шарттарындағы өзгерістер, жекелеген қаржылық есептілікте көрсетілген күмәнді дебиторлық берешек бойынша резервті түзетуді талап етуі мүмкін. 2014 жылдың 31 желтоқсанына күмәнді берешек бойынша резервтер 3.235.101 мың теңге (2013 жылдың 31 желтоқсанына: 2.579.143 мың теңге) сомасында қалыптасты. Барынша толық ақпарат *10-ескертпеде* қамтылған.

*Еншілес және бірлескен кәсіпорындарға салынған инвестициялардың құнсыздануы*

Компания әрбір есепті күнгі жағдай бойынша еншілес кәсіпорындарға инвестициялар құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Мұндай белгілер болғанда, Компания инвестициялардың өтелетін құнын дербес бағаланатын инвестицияларға қолданылатындай етіп есептейді. Инвестициялардың өтелетін құны сату шығындары мен пайдалану құндылығын шегере отырып инвестициялардың әділ құнынан ең үлкенін білдіреді. Инвестициялардың өзіндік құны өтелетін құннан асқан жағдайда, инвестиция құнсызданған болып есептеледі және инвестициялардың өзіндік құны өтелетін құнға дейін есептен шығарылады. Пайдалану құндылығы мұндай инвестицияларға қолданылатын тәуекелдерді ескере отырып, пайыздың ағымдағы нарықтық мөлшерлемесін пайдалана отырып есептелген, акша ағындарының болжамды келешек ағындарының дисконтталған құнын білдіреді. Өткізу бойынша шығындарды шегере отырып әділ құнды есептеу кезінде Компания тиісті бағалау үлгісі пайдаланады. Бұл есептеулер ұқсас инвестицияларға бағасы белгіленетін бағалармен немесе әділ құнның басқа да қолдағы индикаторларымен толықтырылады.

*Салық салу*

Күрделі салық заңнамасын, сондай-ақ салық салынатын келешек табыс сомаларын және оларды алу мерзімдерін түсінуге қатысты айқынсыздық бар. Халықаралық операцияларды, сондай-ақ шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипатын және күрделілігін есепке ала отырып, нақты нәтижелер мен қабылданған болжалдар арасында пайда болатын айырма немесе осындай болжалдардың келешек өзгерістері есептілікте көрсетілген шығыстар сомасын немесе пайдаға салынатын салық бойынша кірістер сомасын түзетуге әкеп соқтырады. Негізделген жорамалдарға сүйене отырып, Компания өз қызметін жүзеге асыратын елдердің салық органдары жүргізетін салық аудитінің ықтимал салдарына резервтерді құрады. Осы сияқты резервтердің өлшемі түрлі факторларға тәуелді болады, мысалы, алдыңғы аудиттің нәтижелеріне және салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының салық заңнамасын түрлі етіп түсіндіруіне тәуелді болады. Түсіндірулердегі осындай айырмашылықтар тиісті компания тіркелген елде басым болатын шарттарға қарай мәселелердің көпшілігі бойынша туындап қалуы мүмкін. Салық тәуекелдері жөнінде барынша толығырақ ақпарат *31-ескертпеде* келтірілген.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)****3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)**

Есеп саясатындағы және ақпаратты ашу қағидаттарындағы өзгерістер (жалғасы)

*Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірулер (жалғасы)*

*«Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерді өзара есепке алу» – 32 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер*

Бұл түзетулер «қазіргі сәтте заңгерлік қорғаумен қамтамасыз етілген мойындалған сомаларды есепке алу құқығы бар» деген сөйлемнің мағынасын және есептеу палаталары қолданатын бір мезгілді емес есеп айырысулар тетіктері үшін өзара есепке алу критерийлерін түсіндіреді және ретроспективті түрде қолданылады. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

*«Туынды құралдардың жаңалығы және хеджирлеуді есепке алуды жалғастыру» - 39 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер*

Бұл түзетулер хеджирлеу құралы ретінде белгіленген туынды құралдың жаңалығы белгілі бір критерийлерді қанағаттандырады деген талаппен хеджирлеуді есепке алуды тоқтатудан босатуды көздейді және ретроспективті түрде қолданылуы тиіс. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

*21 КРМФО (IFRIC) «Міндетті төлемдер» түсіндірмесі*

21 КРМФО (IFRIC) түсіндірмелері ұйым міндетті төлемді төлеу міндеттемесін соның салдарынан заңнамаға сай төлеу міндеті туындайтын қызметті жүзеге асырудан ерте емес мойындайтындығын нақтылайды. Сондай-ақ түсіндірмелер, егер міндетті төлемді төлеу міндеті белгілі бір ең аз шекті мәнге қол жеткізудің салдарынан туындаса, мұндай шекті мәнге қол жеткізілгенге дейінгі тиісті міндеттеме мойындалмайды. 21 КРМФО (IFRIC) түсіндірмелері ретроспективті түрде қолданылады. Бұл түзетулер Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

*«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2010-2012 жж.»*

2010-2012 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулердің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес, 13 ХҚЕС-ке (IFRS) «Әділ құнды бағалау» түзетуді қоса алғанда, алты стандартқа жеті түзетуді шығарды. 13 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету дереу күшіне еніп, 2014 жылғы 1 қаңтардан басталатын кезеңдерге қатысты қолданылады және мәтінде Тұжырымдар жасауға арналған негіздерді, пайызсыз қысқа мерзімді дебиторлық және кредиторлық бөресек, егер дисконттау әсері елеусіз болып табылса, төленуге немесе алынуға жататын сомалар бойынша бағалануы мүмкін екендігін түсіндіреді. 13 ХҚЕС-ке (IFRS) бұл түзету Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

*«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2011-2013 жж.»*

2011-2013 жылдардағы кезең үшін ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулердің шеңберінде ХҚЕС жөніндегі кеңес, 1 ХҚЕС-ке (IFRS) «Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын алғаш рет қолдану» түзетуді қоса алғанда, төрт стандартқа төрт түзетуді шығарды. 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету дереу күшіне еніп, 2014 жылғы 1 қаңтардан басталатын кезеңдерге қатысты қолданылады және мәтінде Тұжырымдар жасауға арналған негіздерді, ұйым не қолданыстағы стандартты не болмаса әлі міндетті болып табылмайтын жаңа стандартты қолдануға құқылы екендігін, бірақ мұндай стандарттың ұйымның ХҚЕС бойынша ұсынылған алғашқы жекелеген қаржылық есептілігінің кезеңдерінде бірізді етіп қолданылуы шартымен мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етілетіндігін түсіндіреді.

**Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар**

Төменде Компанияның қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген стандарттар келтіріледі. Тізімге Компания тұрғысынан келешекте қолданылған жағдайда ақпараттың ашылып көрсетілуіне, қаржылық жағдайына немесе қызметінің қаржылық нәтижелеріне әсер ететін шығарылған стандарттар мен түсіндірмелер қосылған.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)****3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)***9 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары»*

2014 жылғы шілдеде ХҚЕС жөніндегі кеңес 9 ХҚЕС-тің (IFRS) «Қаржы құралдары» түпкі редакциясын шығарды, ол қаржы құралдары бойынша жобаның барлық сатыларының нәтижелерін көрсетіп, 39 ХҚЕС-ті (IAS) «Қаржы құралдары: таңу және бағалау» және 9 ХҚЕС-тің (IFRS) барлық алдыңғы редакцияларын ауыстырады. Стандарт жіктеу мен бағалауға, құнсыздауға және хеджирлеуді есепке алуға қатысты жаңа талаптарды енгізеді.

9 ХҚЕС (IFRS) 2018 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі. Стандарт ретроспективті түрде қолданылады, бірақ салыстырмалы ақпараттың ұсынылуы міндетті болып табылмайды. 9 ХҚЕС-тің (IFRS) алдыңғы редакцияларының (2009 ж., 2010 ж., және 2013 ж.) мерзімінен бұрын қолданылуына, егер алғашқы қолдану күні 2015 жылдың 1 ақпанына дейінгі кезеңге келсе, жол беріледі.

*14 ХҚЕС (IFRS) «Кейінге қалдырылған тарифтік айырмалар шоттары»*

14 ХҚЕС (IFRS) міндетті стандарт болып табылмайды, әрі ол қызметі тарифтік реттелуге жататын ұйымдарға ХҚЕС-ті алғаш рет қолданғаннан кейін кейінге қалдырылған тарифтік айырмалардың шоттары бойынша қалдықтарға қатысты есеп саясатының қолданыстағы қағидастарының көпшілігін қолдануды жалғастыруға рұқсат етеді. 14 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданатын ұйымдар кейінге қалдырылған тарифтік айырмалар шоттарын қаржылық жағдай туралы есепте бөлек жолдармен көрсетулері тиіс, ал мұндай қалдықтар бойынша қозғалыстарды – пайда мен шығындар және басқа да жиынтық кіріс туралы есепте бөлек жолдармен. Стандарт тарифтік реттеудің сипаты және соған байланысты тәуекелдер туралы, сондай-ақ мұндай реттеудің ұйымның қаржылық есептілігіне әсері туралы ақпаратты ашып көрсетуді талап етеді. 14 ХҚЕС (IFRS) 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы мерзімнен кейін басталатын жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енеді.

*«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2010-2012 жж.»*

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді және Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді. Құжатқа келесі түзетулер кіреді:

*2 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету «Акцияларға негізделген төлем»*

Бұл түзету перспективті түрде қолданылады және нәтижелерге қол жеткізудің белгілі бір шарттарымен байланысты түрлі мәселелерді және құқықтардың берілу шарттары болып табылатын қызметтерді көрсету кезеңінің шарттарын түсіндіреді:

- Нәтижелерге қол жеткізу шарты қызметтерді көрсету кезеңінің шартын қамтуы тиіс;
- Нысаналы көрсеткіш қарсы агенттің қызметтерді көрсетуі уақытында қол жеткізілуі тиіс;
- Нысаналы көрсеткіш ұйымның немесе сол топтың құрамындағы басқа ұйымның қызметіне жатуы тиіс;
- Нәтижелерге қол жеткізу шарты нарықтық шарт болуы мүмкін немесе ондай болмауы да мүмкін;
- Егер қарсы агент қандай да бір себеппен құқықтарды беру кезеңінің ішінде қызмет көрсетуді тоқтатса, қызмет көрсету кезеңінің шарты орындалмайды.

*3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету «Бизнесті біріктіру»*

Түзетулер перспективті түрде қолданылады және бизнесті біріктірумен негізделген міндеттемелер (не активтер) ретінде жіктелген шартты өтеу туралы барлық келісімдер кейіннен олардың 9 ХҚЕС-тің (IFRS) (не болмаса 39 ХҚЕС (IAS), егер қолданылатын болса) қолданылу аясына жататындығына қарамастан пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағалануы тиіс екендігін түсіндіреді.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)****3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне епбеген стандарттар (жалғасы)***«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2010-2012 жылдар» (жалғасы)**8 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету «Операциялық сегменттер»*

Түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және мыналарды түсіндіреді:

- Ұйым 8 ХҚЕС-тің (IFRS) тармағында агрегациялау критерийлерін қолдану кезінде басшылық пайдаланған пайымдаулар туралы ақпаратты, оның ішінде дәл осылайша агрегацияланған операциялық сегменттердің қысқаша сипаттамасын және агрегацияланған операциялық сегменттердің ұқсас экономикалық сипаттары бар екендігі туралы тұжырымды жасау кезінде бағаланған экономикалық индикаторларды (мысалы, сату және жалпы маржа) ашып көрсетуі тиіс;
- Сегмент активтері мен жиынтық активтерді салыстырып тексеру туралы ақпарат тек егер салыстырып тексеру операциялық шешімдерді қабылдайтын басшылыққа сегменттің міндеттемелері бойынша ашылып көрсетілетін ақпаратқа ұқсас ұсынылған жағдайда ғана ашылып көрсетіледі.

*16 ХҚЕС-ке (IAS) «Негізгі құралдар» және 38 ХҚЕС-ке (IAS) «Материалдық емес активтер» түзетулер*

Түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және 16 ХҚЕС (IAS) пен 38 ХҚЕС (IAS) шеңберінде актив оның жалпы не болмаса таза баланстық құнына қатысты қадағаланатын деректердің негізінде қайта бағалануы мүмкін екендігін түсіндіреді. Сонымен бірге, жинақталған амортизация активтің жалпы және баланстық құнының арасындағы айырма болып табылатындығын түсіндіреді.

*ХҚЕС (IAS) 24 түзету «Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету»*

Түзетулер ретроспективті түрде қолданылады және басқарушы компания (басты басқарушылық персоналдың қызметтерін көрсететін ұйым) байланысты тарап болып табылатындығын және оған байланысты тараптар туралы ақпараттың ашылып көрсетілуіне қойылатын талаптар қолданылатындығын түсіндіреді. Сонымен бірге, басқарушы компанияның қызметтерін пайдаланатын ұйым басқару бойынша қызметтерді тұтынуға орай шеккен шығыстар туралы ақпаратты ашып көрсетуге міндетті.

*«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2011-2013 жж.»*

Бұл түзетулер 2014 жылғы 1 шілдеден бастап күшіне енеді және Компанияның жекелеген қаржылық есептілігіне әсерін тигізбейді. Құжатқа келесі түзетулер кіреді:

*3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету «Бизнесі біріктіру»*

Түзету перспективті түрде қолданылады және 3 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданылу аясынан болған келесі ерекшеліктерді түсіндіреді:

- 3 ХҚЕС-ті (IFRS) қолданылу аясына тек бірлескен кәсіпорындар ғана емес, бірлескен қызмет туралы барлық келісімдер жатпайды;
- Бұл қолданылу аясынан алынған ерекшелік қаржылық есептілікте бірлескен қызмет туралы келісімнің өзін есепке алуға қатысты ғана қолданылады.

*13 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету «Әділ құнды бағалау»*

Түзету перспективті түрде қолданылады және 13 ХҚЕС-тегі (IFRS) портфельге қатысты ерекшелік тек қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелерге қатысты ғана емес, сондай-ақ 9 ХҚЕС-тің (IFRS) (не болмаса 39 ХҚЕС (IAS), егер қолданылатын болса) қолданылу аясына келетін басқа да шарттарға қатысты қолданылады.

*40 ХҚЕС-ке (IAS) түзету «Инвестициялық мүлік»*

40 ХҚЕС-те (IAS) қосымша қызметтердің сипаттамасы инвестициялық жылжымайтын мүліктің және меншік иесі алып отырған жылжымайтын мүліктің (яғни негізгі құралдар) ара жігін ажыратады. Түзету перспективті түрде қолданылады және операцияның не болып табылатындығын анықтау үшін (активті сатып алу немесе бизнесті біріктіру) 40 ХҚЕС (IAS) емес, 3 ХҚЕС (IFRS) қолданылады.



**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)****3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Шығарылған, бірақ әлі күшіне енген стандарттар (жалғасы)***«ХҚЕС-ті жыл сайынғы жетілдірулер, кезеңі 2011-2013 жылдар» (жалғасы)**15 ХҚЕС (IFRS) «Клиенттермен жасалған шарттар бойынша түсім»*

15 ХҚЕС (IFRS) 2014 жылғы мамырда шығарылды және клиенттермен жасалған шарттар бойынша түсімдерге қатысты қолданылатын бес кезең кіретін жаңа модельді көздейді. 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай түсім соған арналған құқықты ұйым клиентке тауарлардың берілуіне немесе қызметтердің көрсетілуіне айырбас ретінде аламын деп отырған өтемақыны көрсететін сома бойынша танылады. 15 ХҚЕС (IFRS) қағидаттары түсімді бағалауға және тануға қатысты барынша құрылымдалған тәсілді көздейді. Түсім бойынша жаңа стандарт барлық ұйымдарға қатысты қолданылады және ХҚЕС-ке сай түсімді тануға қатысты барлық қолданылып жүрген талаптарды ауыстырады. Стандарт 2017 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық есепті кезендерге қатысты, ретроспективті түрде толық көлемде не болмаса түрлендірілген ретроспективті тәсілді пайдалана отырып қолданылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

*11 ХҚЕС-ке (IFRS) «Бірлескен қызмет» - «Бірлескен операцияларда қатысу үлестерінің сатып алынуын есепке алу» түзетулер*

11 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер бірлескен операциялардың қатысушысы бірлескен операциядағы қатысу үлесінің сатып алынуын ескеруін талап етеді, әрі оның қызметі бизнестің бірігуін есепке алу үшін тиісті 3 ХҚЕС (IFRS) қағидаттарына сай бизнесті білдіреді. Сондай-ақ түзетулер бірлескен операцияда бұрын болған қатысу үлестері, егер бірлескен бақылау сақталып қалса, дәл сол бірлескен операцияда қосымша қатысу үлесін сатып алу кезінде қайта бағаланбайтындығын түсіндіреді. Сонымен қатар, 11 ХҚЕС-ке (IFRS) қолданылу аясынан алынған ерекшелік қосылды, соған сай бұл түзетулер, егер бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптар (есеп беретін ұйымды қоса алғанда) дәл сол бір түпкі бақылаушы тараптың жалпы бақылауында болса, қолданылмайды.

Түзетулер бірлескен операциядағы бастапқы қатысу үлесін сатып алуға қатысты, сол сияқты дәл сол бірлескен операциядағы қосымша үлестерді сатып алуға қатысты қолданылады және 2016 жылғы 1 қаңтарда немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезендерге қатысты перспективті негізде күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

*16 ХҚЕС-ке (IAS) және 38 ХҚЕС-ке (IAS) «Рұқсат етілген амортизациялау әдістерін түсіндіру» түзетулер*

Түзетулер 16 ХҚЕС (IAS) және 38 ХҚЕС (IAS) қағидаттарын түсіндіреді, олар түсім активті пайдаланушы шеңберінде пайдаланылатын экономикалық пайданы емес, бизнес қызметінің (оның бір бөлігі актив болып табылады) нәтижесінде болатын экономикалық пайданың құрылымын көрсетеді. Нәтижесінде түсімге негізделген әдіс негізгі құралдарды амортизациялау үшін пайдалана алмайды және материалдық емес активтерді амортизациялау үшін сирек жағдайларға ғана пайдаланылуы мүмкін. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезендерге қатысты перспективті негізде қолданылады, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

*27 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер «Жекелеген қаржылық есептіліктегі үлестік қатысу әдісі»*

Түзетулер ұйымдарға еншілес ұйымдарға, бірлескен кәсіпорындарға және тәуелді ұйымдарға жасалған инвестицияларды жекелеген қаржылық есептілікте есепке алу үшін үлестік қатысу әдісін пайдалануға рұқсат береді. ХҚЕС-ті қолданып жүрген және өздерінің жекелеген қаржылық есептілігінде үлестік қатысу әдісіне өту туралы шешімді қабылдаған ұйымдар бұл өзгерісті ретроспективті түрде қолдануға тиіс болады. ХҚЕС-ті алғаш рет қолданатын және өздерінің жекелеген қаржылық есептілігінде үлестік қатысу әдісіне өту туралы шешімді қабылдайтын ұйымдар бұл әдісті ХҚЕС-ке өткен күннен бастап қолдануға міндетті. Түзетулер 2016 жылғы 1 қаңтардан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезендерге қатысты күшіне енеді, бұл ретте мерзімінен бұрын қолдануға жол беріледі.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**

---

**3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Активтер мен міндеттемелерді ағымдағы және ұзақ мерзімді етіп жіктеу**

Қаржылық жағдай туралы есепте Компания активтер мен міндеттемелерді олардың ағымдағы (қысқа мерзімді) және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив мына жағдайларда ағымдағы (қысқа мерзімді) болып табылады, егер:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе олардың баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі. Міндеттеме мына жағдайларда ағымдағы (қысқа мерзімді) болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- бірақ есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- Компанияның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде 12 (он екі) айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Компания барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімділер ретінде жіктейді. Мерзімі ұзартылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

**Әділ құнды бағалау**

Активтің сатылғаны үшін түскен немесе бағалау күніне нарық қатысушыларының арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттемелердің берілгені үшін төленген баға әділ құн болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- не бұл актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не бұл актив немесе міндеттеме үшін барынша қолайлы нарықта негізгі нарықтың жоқтығы шартында болатындығын болжайды.

*Компания негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізе алуы тиіс*

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде нарыққа қатысушылар пайдаланатын жорамалдарды пайдалана отырып бағаланады, бұл ретте нарыққа қатысушылар өздерінің ең шынайы мүдделерінде іс-қимыл жасайды. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының активті ең үздік және барынша тиімді тәсілмен пайдалану арқылы не болмаса оны бұл активті барынша жақсы және барынша тиімді тәсілмен пайдаланатын нарыққа басқа қатысушыға сату нәтижесінде экономикалық пайданы шығара алу мүмкіндігін ескереді.

Компания мұндай бағалау әдістерін пайдаланады, әрі олар калыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылады және солар үшін әділ құнды бағалау үшін жеткілікті болып табылады, бұл ретте орынды қадағаланатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, қадағаланбайтын бастапқы деректерді мейлінше аз пайдаланады.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТНЕЛЕР (жалғасы)****3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Әділ құнды бағалау (жалғасы)**

*Компания негізгі немесе барынша қолайлы нарыққа қол жеткізе алуы тиіс (жалғасы)*

Әділ құны бағаланатын немесе жекелеген қаржылық есептілікте ашылып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған әділ құн көздерінің иерархиясы шеңберінде жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректердің негізінде жіктеледі:

- 1-ші деңгей – Ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер (кандай да бір түзетулерсіз);
- 2-ші деңгей – Иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта тікелей немесе жанама түрде қадағаланатын болып табылады;
- 3-ші деңгей – Иерархияның ең төмен деңгейіне жататын бастапқы деректердің әділ құнын бағалау үшін елеулі болатын бағалау модельдері нарықта қадағаланбайтын болып табылады.

Әділ құн туралы ақпаратты ашып көрсету мақсаттары үшін Компания активтер мен міндеттемелерді олардың сипаттамалары мен тәуекелдеріне тән сипатының, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей, әділ құны көздерінің иерархиясындағы қолданылатын деңгейдің негізінде жіктеді.

**Материалдық емес активтер**

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы тану кезінде бастапқы құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін материалдық емес активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болған (егер ондайлар орын алса) жинақталған залалды, олар болған ретте, шегергенде бастапқы құны бойынша есептеледі.

Әзірлеуге капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, компанияның ішінде құрылған материалдық емес активтер капиталдандырылмайды және тиісті шығыс ол туындаған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы есепте көрсетіледі.

Материалдық емес активтер олардың пайдалы қызмет етуінің есепті мерзімінің ішінде амортизацияланады және егер мұндай материалдық емес активтің құнсыздану белгілері болса, құнсыздану мәніне бағаланады.

Материалдық емес актив үшін амортизацияны есептеу кезеңі мен әдісі кем дегенде әрбір есепті кезеңнің аяғында қайта қаралады. Активке кіргізілген келешек экономикалық тиімділікті пайдалы қолданудың болжалды мерзімінің немесе болжалды құрылымының өзгерісі жекелеген қаржылық есептілікте жағдайға байланысты амортизация кезеңінің немесе есептеу әдісінің өзгерісі ретінде көрінеді және есепке алу бағаларының өзгерісі ретінде ескеріледі. Материалдық емес активтің амортизациясына жұмсалатын шығыстар жиынтық кіріс туралы есепте материалдық емес активтер қызметіне сәйкес шығыстар санатында танылады. Материалдық емес активтер бойынша амортизация 7 жыл пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі.

Материалдық емес активтерді есептен шығарудан болатын пайда немесе залал активтің шығуынан болатын таза түсім және активтің баланстық құны арасындағы айырма ретінде өлшенеді және мұндай активті есептен шығару сәтіне жиынтық кіріс туралы есепте танылады.

**Негізгі құралдар**

Негізгі құралдар өзіндік құны бойынша бухгалтерлік есепте жиналған тозу мен құнсыздану бойынша жиналған шығындарды шегере отырып есептеледі. Негізгі құралдардың бастапқы құнына сатып алу құны, оның ішінде импорт алымдары және өтелмейтін салықтар, егер мойындау шарттарын қанағаттандыратын болса, ұзақ мерзімді жобалардың құрылысына тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар, құрал-жабдықтың бөліктерін ауыстыру құны, сондай-ақ активті жұмыс күйіне келтіруге және оны мақсатты пайдалану орнына жеткізуге байлапысты кез келген тікелей шығындар кіреді.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)****3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Негізгі құралдар (жалғасы)**

Тіркелген активтер объектісін пайдаланудан күтілетін келешек экономикалық пайданың бастапқыда қабылданған нормативтік көрсеткіштерден артық ұлғаюына (пайдалы қызмет ету мерзімінің, қуаттылықтың және т.б. ұлғаюы) әкеліп соқтырған шығыстар негізгі құралдар бойынша қосымша шығындар ретінде капиталданады. Белгілі бір уақыт аралығында негізгі құралдардың едәуір құрамдастарын ауыстыру қажет болғанда, Компания осы сияқты құрамдастарды оларға тән болатын дербес пайдалы қызмет ету мерзімдерімен жекелеген активтер ретінде мойындайды және оларды лайықты түрде амортизациялайды. Сол сияқты, негізгі техникалық шолып тексеруді жүргізген кезде сонымен байланысты шығындар, егер мойындаудың барлық критерийлері орындалса, құрал-жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын барлық басқа шығындар олар болған сәтте пайда мен зияндарда мойындалады.

Негізгі құралдардың тозуы төменде көрсетілгендей пайдалы қызмет етудің есепті мерзімінің ішінде тікжелілік әдістің негізінде есептеледі:

	Жылдар
Үйлер мен ғимараттар	20-50
Машиналар мен жабдық	3-30
Көлік құралдары	5-20
Өзге	3-20

Жер амортизацияланбайды.

Бұрын мойындалған негізгі құралдарды немесе олардың едәуір құрамдасын мойындауын тоқтату олардың шығуы кезінде немесе егер келешекте осы активті пайдаланудан немесе шығуынан экономикалық пайданы алу күтілмеген жағдайда болады. Активті тануды доғару нәтижесінде туындайтын пайда немесе залал (активтің шығуынан және баланстық құнынан болатын таза түсімдер арасындағы айырмашылық ретінде есептелген) активті тану доғарылған есепті жыл үшін жиынтық кіріс туралы есепке кіргізіледі.

Актив пайдаланылғаннан кейін оны пайдаланудан шығару бойынша күтілетін шығындардың келтірілген құны, егер резервті келешек шығындарға мойындау критерийлері орындалса, тиісті активтің бастапқы құнына жатқызылады.

Активтерді тарату құны, пайдалы қызмет ету мерзімі және амортизация әдістері әрбір жылдық есепті кезеңнің соңында сараланады және қажет болғанда түзетіледі.

Аяқталмаған құрылыс өзіндік құны бойынша ескерілген негізгі құралдардың аяқталмаған құрылысын білдіреді. Аяқталмаған құрылысқа құрылыстың, құрал-жабдықтың құны және басқа да тікелей шығындар кіреді. Аяқталмаған құрылыс мұндай активтердің құрылысы аяқталған сәтке дейін және олар пайдалануға берілгенге дейін амортизацияланбайды.

**Еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар**

Еншілес ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар бастапқы құны бойынша жекелеген қаржылық есептілікке қосылған.

Компания бақылайтын, әдетте, 50% артық дауыс беру құқығымен акцияларға иелік етуді білдіретін, барлық кәсіпорындар еншілес ұйымдар болып табылады. Компания айтарлықтай ықпал ететін, бірақ бақыламайтын барлық кәсіпорындар бірлескен кәсіпорындар болып табылады, әдетте, 20%-дан 50%-ға дейін дауыс беру құқығымен акцияларға иелік етуді білдіреді.

Компания инвестицияларды оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер инвестициялардың ағымдағы құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда құнсыздану мүмкіндігіне бағалайды. Егер құнсызданудың мұндай белгілері болса, Компания инвестицияның өтелетін құнын айқындайды. Ағымдағы құн өтелетін құннан асқан жағдайда, инвестиция құнсызданған болып танылады және өтелетін құнға дейін есептен шығарылады.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)****3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы құралдары**

Бір ұйымда қаржы активінің және екінші ұйымда қаржылық міндеттеменің немесе үлестік құралдың пайда болуына әкеліп соқтыратын кез келген шарт қаржы құралы болып табылады.

**Қаржы активтері***Бастапқы мойындау және бағалау*

9 ХБЕС қолданылу аясындағы қаржы активтері пайда немесе залал; қарыздар мен дебиторлық берешек; өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар; сату үшін қолда бар қаржы активтері; тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері ретінде жіктеледі. Компания өзінің қаржы активтерін оларды бастапқы мойындау кезінде жіктейді.

Қаржы активтері пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда, алғашқыда мәміле бойынша онымен тікелей байланысты шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша танылады.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта қабылданған ережелермен белгіленген мерзімде активтердің берілуін талап ететін қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық мәмілелер («стандартты талаптарда» жасалатын сауда) мәміленің жасалу күніне, яғни Топ активті сатып алу немесе сату міндеттемесін өз мойнына алған күнге мойындалады.

Компанияның қаржы активтеріне, ақша қаражаты, пайдалануда шектелген ақша қаражаты, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді банк салымдары, сауда және басқа да дебиторлық берешек және берілген қарыздар жатады.

*Кейінгі бағалау*

Қаржы активін одан кейін бағалау былайша оларды жіктеуге байланысты болады:

«Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері» санатына саудаға арналған қаржы активтері және пайда немесе залал арқылы қайта бағаланатын қаржы активтері санатында бастапқы тануға жатқызылған қаржы активтері жатады. Қаржы активтері жақын болашақта сату мақсатында сатып алынған жағдайда саудаға арналған деп жіктеледі. Бөлек ендірілген туынды құралдарды қоса алғанда, туынды құралдар, олар 39 ХБЕС-ке сай тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі.

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал әділ құнының таза өзгеруі жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте қаржылық кірістер және қаржылық шығындар ретінде мойындалады.

Қарыздар мен дебиторлық берешек белсенді нарықта жүрмейтін белгіленген немесе айқындалатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтерін білдіреді. Бастапқы мойындалғаннан кейін осындай түрдегі қаржы активтері құнсызданудан болатын шығындар шегеріле отырып, тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдаланыла отырып айқындалатын амортизациялық құн бойынша бағаланады. Амортизацияланған құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану негізіндегі амортизация жиынтық кіріс туралы есепте қаржыландырудан түскен кірістердің құрамына жатқызылады. Құнсызданумен негізделген шығыстар жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте кезең шығыстары ретінде танылады.

*Тануды тоқтату*

Қаржы активінің (немесе, қолданылатын жерде – қаржы активінің бөлігі немесе ұқсас қаржы активтері тобының бір бөлігі) мына жағдайларда баланста танылуы тоқтатылады:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Компания активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідіріссіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Компания активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтамаса, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

**ЖЕКЕЛЕГЕН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)****3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІН ШОЛУ (жалғасы)****Қаржы құралдары (жалғасы)*****Қаржылық активтер (жалғасы)******Тануды тоқтату (жалғасы)***

Егер Компания активтен ақша ағындарын алуға өзінің барлық құқықтарын берсе не болмаса транзит келісімін жасаса және бұл ретте активтен болған барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ оны өзінде сақтамаса, сондай-ақ жаңа активке бақылау бермесе, жаңа актив Компания берілген активте өзінің қатысуын жалғастыратын дәрежеде мойындалады. Мұндай жағдайда Компания тиісті міндеттемені мойындайды. Берілген актив және тиісті міндеттеме Компания сақтаған құқықтар мен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кепілдік түрін қабылдайтын жалғасатын қатысу келесі өлшемдердің: активтің бастапқы баланстық құны немесе төленуін Компания талап етуі мүмкін ең көп соманың ең азы бойынша мойындалады.

***Қаржы активтерінің құнсыздануы***

Әрбір есепті күнге Компания қаржы активінің немесе қаржы активтері тобының құнсыздануының объективті белгілерінің болуын бағалайды. Қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы активті бастапқы мойындаудан кейін орын алған бір немесе одан артық оқиға (орын алған «шығынның туындау жағдайы») нәтижесінде құнсызданудың объективті дәлелі болған жағдайда құнсызданған болып есептеледі, әрі олар сенімді түрде бағалауға болатын қаржы активі немесе қаржы активтерінің тобы бойынша күтілетін болашақ ақша қаражаты ағындарына әсер етті.

Құнсыздану дәлеліне борышкер немесе борышкерлер тобы айтарлықтай қаржылық қиындықтарды бастап өткізіп отырғанына, өз берешегіне қызмет көрсете алмай отырғанына немесе пайыздарды не болмаса негізгі берешек сомасын дұрыс төлемей отырғанына, сондай-ақ олар банкроттық процедурасын немесе өзге де қаржылық қайта ұйымдастыруды жасайтындығына нұсқаулар кіруі мүмкін. Сонымен бірге, мұндай дәлелдерге бағалауға болатын қаржы құралы бойынша күтілетін келешек ақша ағындарының азаюына көрсететін байқалатын деректер, атап айтқанда, мерзімі өткен берешек көлемдерінің және борыштарды төлеу міндеттемелерін орындаудан бас тартулармен белгілі бір өзара байланысты болатын экономикалық жағдайлардың өзгеруі жатады. Құнсызданудан болған бұрын мойындалған шығындарды қалпына келтіру құнсызданудан болған шығынның азаюы құн азайғаннан кейін болған оқиғамен объективті түрде байланысты болуы мүмкін болғанда ескеріледі. Мұндай сторнациялау жиынтық кіріс туралы жекелеген есепте кіріс ретінде ескеріледі.

***Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтері***

Амортизациялық құн бойынша ескерілетін қаржы активтеріне қатысты Компания алдымен жекелей маңызды қаржы активтерінің құнсыздануының уәжді дәлелдері бар екендігіне не жинақтай алғанда жекелей маңызды емес қаржы активтері бойынша бағалау жүргізеді. Егер Компания дербес бағаланатын қаржы активі құнсыздануының объективті дәлелдері жоқ деп анықтаса, ол осы активті дәл сондай кредиттік тәуекел сипаттамалары бар қаржы активтері тобына қосады, ал содан кейін осы активтерді жиынтық негізде құнсыздану мәніне қарастырады. Құнсыздану мәніне жеке бағаланатын активтер бойынша не құнсызданудан болған залалдарды тану жалғастырылады, не құнсыздану мәніне жиынтық бағаға енгізілмейді.

Құнсызданудан болған залал шегудің уәжді дәлелі болған ретте, залал сомасы активтің ағымдағы құны мен күтіліп отырған болашақ ақша ағынының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде (әлі шекпеген болашақ күтіліп отырған несиелік залалдар ескерілмей) бағаланады.

Есепті болашақ ақша ағындарының келтірілген құны қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша шегеріледі. Егер қарыз бойынша пайыздық мөлшерлеме құбылмалы болып табылса, құнсыздану шығынын бағалау үшін дисконттау мөлшерлемесі пайыздың ағымдағы тиімді мөлшерлемесін білдіреді.

Активтің баланстық құны резерв шотын пайдалану арқылы төмендейді және шығын сомасы жиынтық кіріс туралы есепте танылады. Төмендетілген баланстық құн бойынша пайыздық кірісті есептеу, құнсызданудан болған шығынды бағалау мақсатында болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылатын пайыздық мөлшерлемеге негізделі отырып жалғаса береді.